

сове відчуження та вилучення земельної ділянки у приватних власників; 2) розробити законодавство у сфері розмежування повноважень військових адміністрацій, військового командування та органів місцевого самоврядування щодо прийняття рішення про відчуження земельних ділянок та вилучення земель у разі введення воєнного стану [4, с. 28].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України : прийнятий від 16 січня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
3. Земельний кодекс України : прийнятий від 25 жовтня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
4. Nastina, O. Peculiarities of legal regulation of compulsory termination of land ownership in the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine. *ScienceRise: Juridical Science*. 2022. 1 (19). P. 24–29.
5. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 87.

Тишко Ілона Павлівна,

*студентка 2-го курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська
юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри аграрного, земельного та
екологічного права Заверюха М. М.*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТАН ДОВКІЛЛЯ, ЯКІСТЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ПРЕДМЕТІВ ПОБУТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Згідно із положенням ст. 50 Конституції України [1], кожен має право на вільний доступ до інформації про якість харчових продуктів і предметів побуту, про стан довкілля. Вони мають право поширювати цю інформацію. Ця інформація має бути відкритою та незасекреченою. У день введення воєнного стану в Україні багато екологічно небезпечних об'єктів опинилися під загрозою знищення або пошкодження.

На сьогодні, наслідок злочинних дій російських військових є виникнення по всій Україні гуманітарних катастроф, які спричинили значні загрози аварійних ситуацій техногенного характеру, наприклад:

- окупація та обстріл Чорнобильської та Запорізької АЕС;
- витік аміаку, який стався через порушення ворожої армії правил поведження, на заводі ПАТ «Концерн Стирол» в Горлівці 14 січня 2022 р.;
- витік аміаку, який стався через обстріли російськими військами, заводу хімічної промисловості «Сумхімпром» 21 березня 2022 р.;
- пожежа, внаслідок обстрілів російськими військовими, на Кременчуцькому нафтопереробному заводі 02 квітня 2022 р.;
- витік мінеральних добрив, внаслідок обстрілів російськими військовими, у річку Іква на Тернопільщині 04 квітня 2022 р.

Вказані вище екологічні злочини, які вчинили російські військові під час війни, є лише незначною частиною. Значну загрозу для українського населення становить нехтування правилами поведження з небезпечними речовинами, а також пожежної безпеки.

Приховування радянською владою інформації про катастрофу на ЧАЕС у 1986 р. дало нам зрозуміти важливість інформування про всі загрози для екології. Адже це могло б запобігти та відвернути вчинення значної шкоди для життя та здоров'я громадян та зробити наслідки техногенної катастрофи у світі не такими масштабними.

Подібний досвід свідчить про важливість суворого дотримання права людини на доступ до інформації про якість продуктів харчування та побутових товарів, стан довкілля. Положенням статті 50 Конституції України встановлено право на довкілля, яке має бути безпечним для життя і здоров'я людини, а порушення цього права підлягає відшкодуванню [1].

На міжнародному рівні вказане право гарантує Орхуська конвенція. Відповідно до частини 9 ст. 3 у рамках відповідних положень цієї Конвенції особи мають доступ до інформації та беруть участь у процесі прийняття рішень мають доступ до правосуддя без дискримінації [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону України «Про інформацію» – інформація про стан довкілля (екологічна інформація) – відомості та/або дані про:

- стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими;
- фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми);
- стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля;
- інші відомості та/або дані [3].

Порядок доступу до інформації про стан навколишнього природного середовища, якість харчових продуктів і предметів побуту встановлюється Законом України «Про доступ до публічної інформації» [4].

Ч. 4 ст. 21 Закону України «Про інформацію» забороняє відносити до інформації з обмеженим доступом інформацію про якість харчових продуктів і предметів побуту та про стан довкілля [3].

Згідно з Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 у зв'язку із впровадженням в Україні воєнного стану на період дії воєнного стану можуть бути обмежені лише права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України [5].

Тому під час дії правового режиму воєнного стану рекомендується не обмежувати право доступу, поширення та використання інформації про стан навколишнього середовища та якість продуктів харчування, оскільки швидка передача цієї інформації людям може врятувати життя та здоров'я громадян, а також це може запобігти та попередити негативні наслідки для навколишнього середовища в усьому світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція). Прийнята 25 червня 1998 р., ратифікована Законом України № 832-XIV від 06 липня 1999 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 33. Ст. 1191.
3. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.

4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

5. Про введення воєнного стану в Україні: указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. *Урядовий кур'єр*. 2022. № 54.

Яковишева Валерія Валеріївна,
*студентка 2-го курсу факультету адвокатури та
антикорупційної діяльності Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *д.ю.н., професор, професор кафедри аграрного,
земельного та екологічного права Гавриш Н. С.*

ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Доцільно було б почати з того, що рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) все частіше почали відносити до джерел права. Не виключенням виступає власне земельне права.

Так, згідно статті 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України виступають частиною внутрішнього законодавства.

Хотілося б звернутися до думки Коваленко Т. О, який вказує на те, що згідно статті 46 Конвенції про захист прав та основоположних свобод (ратифікована Україною 17.07.1997 року), положення Конвенції та власне практики ЄСПЛ виступають обов'язковими для держав-членів Конвенції, в тому числі і для України. Варто було б звернутися до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 року, де вказано те, що в процесі здійснення правосуддя, суди на території України повинні застосовувати положення Конвенції про захист прав та основоположних та рішення ЄСПЛ (конкретно не вказується які саме рішення, а тому, можна припустити, що ними можуть бути не тільки рішення проти України, але й рішення проти інших держав) [1, с. 84].

Аналізуючи практику національних судів, можна прийти до висновку про те, що останнім часом в процесі здійснення судочинства, положення Конвенції та рішення ЄСПЛ починають широко використовуватися в тому числі і в справах, що стосуються земельних спорів